

## บทที่ 3

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### 1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research)

#### 2. ประชากรและตัวอย่าง

ทำการศึกษาพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการทุกคน ที่ปฏิบัติงานเต็มเวลา แผนกผู้ป่วยใน ของโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 5 แห่ง ซึ่งมีอายุงาน 1 ปีขึ้นไป จำนวน 75 คน

#### 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

##### 3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่

3.1.1 แบบสอบถามลักษณะส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดให้เติมข้อความตามจริง และแบบให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ เกี่ยวกับ อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนชั่วโมงที่ทำงานในแต่ละวัน เวลาที่ทำงาน สถานะทางเศรษฐกิจ โรคประจำตัว ค่าดัชนีมวลกาย ความสะดวกในการมาทำงาน เวลาในการทำงานมีผลกระทบต่อครอบครัว

3.1.2 แบบวัดบุคลิกภาพ เป็นแบบสอบถามที่ดัดแปลงและอาศัยเค้าโครงจากแบบสอบถาม Occupational Stress Indicator ของ คูเปอร์ และคณะ เป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 6 ระดับ วัดการรับรู้เกี่ยวกับแบบแผนพฤติกรรมของตนเองของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสะท้อนให้เห็นประเภทของบุคลิกภาพได้ ข้อความมีทั้งทางบวกและทางลบ โดยข้อความทางบวกเป็นลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1,4,8, 9,11,12 ข้อความทางลบ เป็นลักษณะบุคลิกภาพแบบบี จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 5, 6, 7,10, 13,14

การแปลผลจากคะแนนแบบวัดบุคลิกภาพ กระทำโดยการรวมคะแนนของแบบสอบถามทั้ง 14 ข้อเข้าด้วยกัน แล้วใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มเป็นเกณฑ์ดังนี้

บุคลิกภาพแบบเอ คือ มีคะแนนบุคลิกภาพสูงกว่าผลรวมค่าเฉลี่ย กับ 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $> \bar{X} + 1 \text{ SD}$ )

บุคลิกภาพแบบบี คือ มีคะแนนบุคลิกภาพเท่ากับ หรือต่ำกว่าผลรวมค่าเฉลี่ยกับ 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $\leq \bar{X} + 1 \text{ SD}$ )

3.1.3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ (11 ข้อ) บทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ (12 ข้อ) ความสำเร็จและความก้าวหน้าในงาน (8 ข้อ) สัมพันธภาพกับผู้อื่น (10 ข้อ) โครงสร้างขององค์กร (11 ข้อ) ความรู้ในการให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย (7 ข้อ) และวัสดุอุปกรณ์และความพร้อมในการปฏิบัติงาน (3 ข้อ)

การแปลผลคะแนนเพื่อแบ่งระดับปัจจัยด้านการทำงานเป็นไปตามเกณฑ์ดังนี้

ปัจจัยด้านการทำงานระดับต่ำ คือ ผู้ที่มีคะแนนปัจจัยการทำงานมากกว่าค่าเฉลี่ยบวก 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $> \bar{X} + 1 \text{ SD}$ )

ปัจจัยด้านการทำงานระดับปานกลาง คือ ผู้ที่มีคะแนนปัจจัยการทำงานสูงกว่าค่าเฉลี่ยลบ 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยบวก 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $> \bar{X} - 1 \text{ SD}$  ถึง  $< \bar{X} + 1 \text{ SD}$ )

ปัจจัยด้านการทำงานระดับดี คือ ผู้ที่มีคะแนนปัจจัยการทำงานต่ำกว่า หรือเท่ากับค่าเฉลี่ยลบ 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $\leq \bar{X} - 1 \text{ SD}$ )

3.1.4 แบบสอบถามปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทั่วไป (6 ข้อ) สภาพแวดล้อมที่มีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงาน (11 ข้อ)

การแปลผลคะแนนเพื่อแบ่งระดับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานตามเกณฑ์ดังนี้

ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานระดับต่ำ คือ มีคะแนนปัจจัยการทำงานมากกว่าค่าเฉลี่ยบวก 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $> \bar{X} + 1 \text{ SD}$ )

ปัจจัยในสภาพแวดล้อมการทำงานระดับปานกลาง คือ มีคะแนนปัจจัยการทำงานสูงกว่าค่าเฉลี่ยลบ 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยบวก 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $> \bar{X} -$

1 SD ถึง  $\bar{x} + 1$  SD)

ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานระดับดี คือ มีคะแนนปัจจัยการทำงานต่ำกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยลบ 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $\leq \bar{x} - 1$  SD)

**3.1.5 แบบวัดความเครียดในการปฏิบัติงาน** คัดแปลงมาจากแบบสอบถามความเครียดในงานวิจัยของ สิริลักษณ์ ดันชัยสวัสดิ์ (2535) และจากแบบวัด Occupational Stress Indicator ของ คูเปอร์ และคณะ (Cooper, et al., 1988) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ วัดผลกระทบของความเครียดในการปฏิบัติงานต่อสุขภาพจิต (11 ข้อ) และวัดผลกระทบของความเครียดในการปฏิบัติงานต่อสุขภาพทางกาย (10 ข้อ) จำนวนรวมทั้งหมด 21 ข้อ ส่วนที่เป็นคำถามเกี่ยวกับผลกระทบของความเครียดในการปฏิบัติงานต่อความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และจิตใจ มีข้อคำถามทั้งที่เป็นข้อความทางบวกและทางลบ ข้อความทางบวก ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 5, 8 และ ข้อความทางลบ ได้แก่ ข้อ 2, 4, 6, 7, 9, 10, 11 ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

| คำถามเกี่ยวกับผลกระทบของความเครียดในการปฏิบัติงานต่อความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และจิตใจ | คะแนนเชิงบวก | คะแนนเชิงลบ |
|--------------------------------------------------------------------------------------|--------------|-------------|
| เป็นจริงมากที่สุดหรือบ่อยมากที่สุดมีประโยชน์ที่สุด                                   | 1            | 6           |
| เป็นจริงมากหรือบ่อยมาก มีประโยชน์มาก                                                 | 2            | 5           |
| เป็นจริงหรือบ่อยหรือมีประโยชน์                                                       | 3            | 4           |
| เป็นจริงน้อยหรือบางครั้งหรือมีประโยชน์น้อย                                           | 4            | 3           |
| ไม่จริงหรือน้อยมากหรือไม่ค่อยมีประโยชน์                                              | 5            | 2           |
| ไม่จริงเลยหรือไม่เคยเลยหรือไม่มีประโยชน์เลย                                          | 6            | 1           |

ส่วนที่เป็นคำถามเกี่ยวกับผลกระทบของความเครียดในการทำงานต่อสุขภาพกาย เป็นข้อคำถามทางเดียว ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

| คำถามเกี่ยวกับผลกระทบของความเครียดในการปฏิบัติงานต่อสุขภาพกาย | คะแนน |
|---------------------------------------------------------------|-------|
| บ่อยมาก คือ มีอาการทุกวันในรอบ 6 เดือน                        | 6     |
| บ่อย คือ มีอาการสัปดาห์ละ 4 – 6 ครั้ง                         | 5     |
| บางครั้ง คือ มีอาการเดือนละ 2 – 3 ครั้ง                       | 4     |
| ไม่บ่อย คือ มีอาการเดือนละ 1 ครั้ง                            | 3     |
| น้อยมาก คือ มีอาการ 1 – 2 ครั้งในรอบ 6 เดือน                  | 2     |
| ไม่เลย คือ ไม่เคยมีอาการเลย                                   | 1     |

ในการแปลผลคะแนนความเครียดในการปฏิบัติงานทางจิตใจและทางร่างกายจะทำแยกจากกัน โดยการรวมคะแนนทุกข้อของแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน แล้วใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของกลุ่มเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนความเครียดในการปฏิบัติงาน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ความเครียดระดับต่ำ คือ ผู้ที่มีคะแนนความเครียดต่ำกว่า หรือเท่ากับค่าเฉลี่ยลบ 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $\leq \bar{x} - 1 \text{ SD}$ )

ความเครียดระดับปานกลาง คือ ผู้ที่มีคะแนนความเครียดสูงกว่าค่าเฉลี่ยลบ 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยบวก 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $> \bar{x} - 1 \text{ SD}$  ถึง  $< \bar{x} + 1 \text{ SD}$ )

ความเครียดระดับสูง คือ ผู้ที่มีคะแนนความเครียดมากกว่า หรือเท่ากับผลรวมของค่าเฉลี่ยกับ 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $\geq \bar{x} + 1 \text{ SD}$ )

### 3.2 คุณภาพของเครื่องมือ

ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

3.2.1 ทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

3.2.2 หาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างจริง คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลมิชชั่น ซึ่งไม่ได้ถูกจัดเป็นตัวอย่างในการศึกษานี้จำนวน 30 คน เพื่อทำการตรวจสอบภาษาที่ใช้ให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่า

แบบวัดบุคลิกภาพ มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .789

แบบสอบถามปัจจัยด้านการทำงาน มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .889

แบบสอบถามปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .717

แบบสอบวัดความเครียดในการปฏิบัติงานมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .855

## 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย

- 1) ขออนุญาตจากประธานกรรมการประจำสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลเอกชน จังหวัดปทุมธานี มีทั้งหมด 6 แห่ง เพื่อขออนุมัติเก็บข้อมูล
- 2) เข้าพบหัวหน้ากลุ่มงานพยาบาลขอเก็บข้อมูล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ พร้อมขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ
- 3) แจกแบบสอบถามให้พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ และขอรับแบบสอบถามด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 4 สัปดาห์

## 5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อแสดงความถี่ ร้อยละ ค่ากลาง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงวิเคราะห์เพื่อจำแนกตัวทำนาย และสัมประสิทธิ์การทำนาย